

CZ

Moderní architektura

Litomyšl

Litomyšl

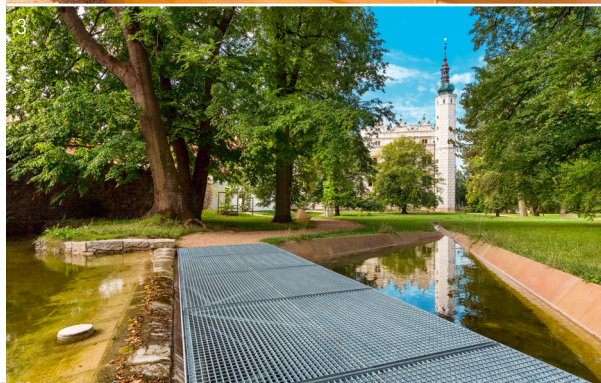
O Litomyšli mluví poprvé Kosmova kronika česká. V zápisu k roku 981 se o ní zmiňuje jako o pomezni hradě slavníkovského území. Městská práva Litomyšl obdržela v roce 1259 od krále Přemysla Otakara II. Význam města ve středověkém českém státě potvrzuje založení biskupství. V dnešní době je Litomyšl známá také jako jedno z center moderní architektury

a je příkladem nekonfliktního soužití starého a nového. Nejvýraznějším představitelem tohoto přístupu je objekt bývalého zámeckého pivovaru (1), který byl zásadně rekonstruován na základě projektu Josefa Pleskota. Hlavním principem návrhu bylo zachovat částečně průmyslový charakter objektu.

Díky nově vložené konstrukci zastřešení bylo možné plnohodnotně využít i prostory podkroví. Objekt slouží nejrůznějším účelům. Jsou zde společenské sály včetně moderního gastronomického zázemí, depozitáře, kanceláře i konzervátorská dílna. Umístěno je zde také sezónní informační centrum. V této památce UNESCO se můžete dokonce ubytovat, a to v různých kategoriích – od hostelu přes hotelové pokoje až po stylové apartmány s výhledem na zámek.

Návrh přestavby hospodářských budov [2] pochází z dílny nyní již neexistujícího pražského ateliéru HŠH (T. Hradečný, J. Šépka, P. Hájek). Architekti, kteří jsou známí svými experimentálními postupy, uplatnili svoji invenci a použili při revitalizaci zámeckého parku, kočárovny, konírny a jízdárny jako jednotící materiál laminát. V kočárovně je nově vybudováno školící a společenské zázemí, v části konírny dětský program, park byl kompletně revitalizován [3]. Odstraněn byl nevhledný amfiteátr a podařilo se sem navrátit vodní prvek – potok s nátokovými rybníčky. Před kočárovnou je umístěn herní pavilon.

Do bývalé jízdárny [4] je nově vložen multifunkční, variabilní prostor vhodný pro pořádání koncertů, konferencí a výstav, promítání filmů apod. Nová vestavba je složená ze dvou částí - pevného korpusu se zázemím pro účinkující a posuvného

čela, díky kterému lze volit pro různé účely odlišně velkých prostor. Nový akustický podhled s nastavitelnými rezonátory vytváří dle odborníků z multifunkčního sálu sál hudební.

5

Piaristický chrám Nalezení sv. Kříže (5), revitalizovaný dle návrhu architekta M. Štěpána, zůstává především sakrálním prostorem. Umožňuje však i další formy využití – např. koncerty, výstavy či svatby. Na emporách je umístěna expozice Andělé na návrší a část dětského pro-

gramu Litomyšlení s názvem Vzhůru k andělům. Z nové vyhlídky mohou návštěvníci shlédnout na areál památky UNESCO i velkou část historického centra města. Zpřístupněna byla i krypta a v kostele je také několik děl současného výtvarného umění (V. Cigler, M. Motyčka).

7

7

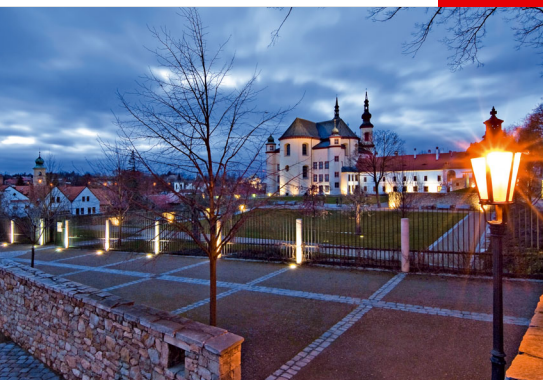
Rekonstrukci přilehlé koleje, která slouží potřebám fakulty restaurování, a soudobou přístavbu Nové městské sítě (6) navrhl architekt A. Burian. Budova piaristického gymnázia, dnes muzea (7), prošla zásadní rekonstrukcí dle návrhu architekta J. Pleskota. Mimo jiné byla vybudována nová vstupní hala či pobytové terasy s kavárnou.

K vidění je zde nejen stálá expozice Litomyšl – město kultury a vzdělanosti, ale i krátkodobé výstavy. V sueterenním objektu jsou prezentovány pozůstatky brány, hradby a měšťanských domů z období od 14. do 17. století. Velmi zajímavá je i expozice představující stavební vývoj celého zámeckého návrší.

6

Přestavbou podle návrhu architekta J. Pleskota byla původní komunikace povýšena na náměstí (8), kde jsou výrazně zregulována parkovací stání. Této lokalitě byl novou předlažbou, umístěním vodního prvku a nové zeleně vtištěn zcela originální, nezaměnitelný duch městského prostoru, který dává naplno vyznít kvalitě okolních barokních staveb. Nově vytvořený prostor slouží jako místo setkávání a je s oblibou využíván pro pořádání různých společenských akcí a událostí.

Zpustlý prostor zahrad a bývalého hřbitova byl upraven podle projektů architektů Z. Sendlera, R. Květa a V. Babky do podoby odpočinkového městského parku s fontánou, tiše znějící klasickou hudbou a souborem pěti soch od Olbrama Zoubka.

Hlavním motivem návrhu je „Zahrada-divadlo, divadlo-zahrada“ – dominanty kostelů s výhledem na pozadí historického města. Prostor Klášterních zahrad (9) je pojat geometricky a z hlediska širších vztahů je nejdůležitější vazba komunikací a vstupů do parku, to znamená propojení zámeckého areálu a zahrad, na druhé straně přístup z města. Areál slouží také jako expozice moderního umění – byla zde např. instalována Židle od M. Jetelové, Šik od J. Zoubka a své místo zde mají i krátkodobé projekty (A. Veselý, L. Rittstein).

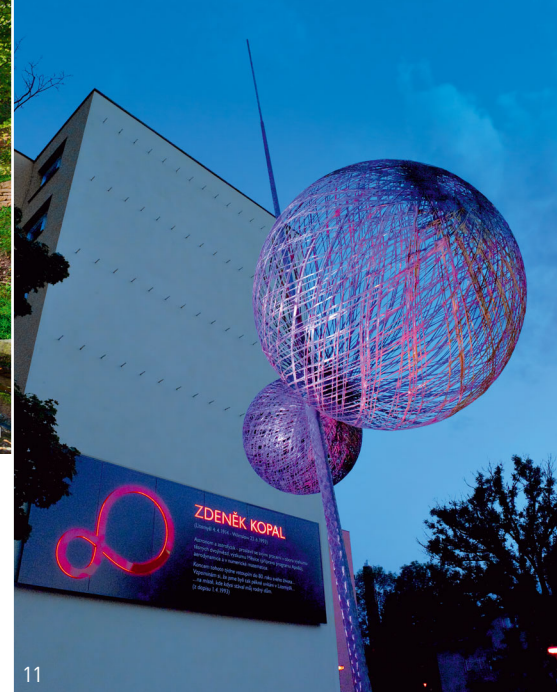
10

10

Rekonstrukce nábřeží řeky Loučné od arch. J. Pleskota (10) zahrnuje zobytnění břehu řeky od Smetanova domu po Smutný most. Pro lepší propojení sídliště s levobřežní částí města byl vystavěn pobytový most. Další část obnovy nábřeží Loučné od Smetanova domu po Ropkovu ulici je z dílny architektů M. Freie a M. Rusiny.

Při příležitosti oslav 90. výročí od narození Zdeňka Kopala byl upraven prostor, na kterém stával jeho rodný dům a byla odhalena plastika dvojhvězdy od Federica Díaze a Mariána Karla (11). V místě bývalé synagogy byla odhalena stěla připomínající násilný odsun židovského obyvatelstva z Litomyšle.

11

12

Autobusové nádraží (12) od architektů I. Wahly a T. Rusína bylo navrženo v souladu se zastavovacím plánem Z. Vydrové. Projekt řešil umístění plochy zmenšeného autobusového nádraží, parkoviště, výpravní budovy s obchodními jednotkami a prodejnu potravin. Odpočinkové plochy včetně mlžiště byly realizovány podle návrhu Z. Sendlera.

Veřejná prostranství tvoří významnou součást každého města a jejich ztvárnění zásadně ovlivňuje genius loci daného místa. V Litomyšli do úpravy veřejných prostranství zásadně promluvila práce architekta A. Buriana, který navrhl nejen předlažby tzv. podzámčí (Toulovcovo a Šantovo náměstí s přilehlými ulicemi) a části Smetanova náměstí (13), ale také doplnil tato místa nezbytným mobiliářem. Zásadní roli sehrávají v městském prostoru také vodní prvky. Mezi nejvýznamnější patří rekonstrukce máchadla (14) a úprava dvora pedagogické školy s novodobou kašnou (15).

13

15

15

14

Stavba Nového kostela Církve bratrské (16) od architekta Z. Fránka vychází z principů starověkých a novověkých architektur a převádí je do jednoduchého konceptu, který využívá místní terénní konfiguraci. Stavba, ač malých rozměrů, „sahá až do mraků“ a symbolická cesta stoupá k nebi.

K dotvoření kostela byli přizváni významní umělci Karel Malich a Václav Cíglar. Čelní stěnu modlitebny zdobí Malichova plastika Dva kruhy. Černý kruh protíná bílý - jde o symboliku vítězství světla nad tmou. Václav Cíglar zhotovil skleněný kříž, který je umístěn na střeše kostela, což je pro protestantské církve poměrně neobvyklé.

16

Na konci devadesátých let byla architektonickou kanceláří Burian – Křivinka vytvořena programová studie celého sportovního areálu Černá hora. Postupně docházelo k realizaci jednotlivých objektů, kromě výstavby krytého bazénu a rekonstrukce hřišť byl zastřešen zimní stadion a vystavěna tribuna stadionu letního (17). Tribuna je zastřešena textilní

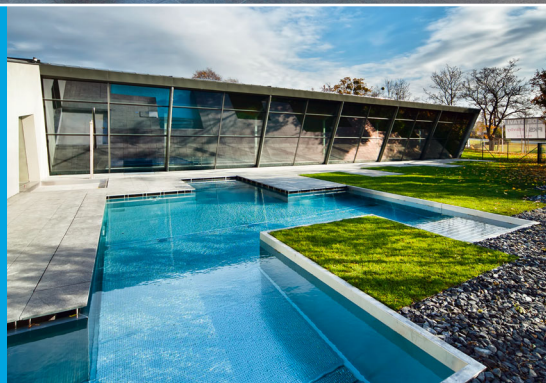
tkaninou, která je vynášena ocelovou konstrukcí a vypínána táhly. Plášť zimního stadionu je navržen tak, aby byl zachován kontakt přilehlých sportovišť s historickým panoramatem města a střecha tento atraktivní pohled nezakryla. Budova byla nominována na cenu Mies van der Rohe.

17

18

Stavba krytého plaveckého bazénu (18) od architekta A. Nováka je přísně podřízena místu a účelu stavby. Okolní zatravněné plochy přecházejí do jednotlivých stavebních modulů, které jsou měkce modelovány do organických křivek vnějšího pláště tak, aby navazoval na směr plynutí svahu Černé hory. Jednotlivé objemové moduly haly se

setkávají ve společném oblém vrcholu, odkud pak opět klesají formou jednotné pultové střechy k západní hranici pozemku. Objekt je pohledově minimalizován přes to, že nabízí návštěvníkům 5 plaveckých drah, dětský bazén, vířivku, výplavový bazén i tobogán. Stavba obdržela titul Gran prix Obce architektů a byla vyhlášena Stavbou roku 2011.

19

Tenisová hala [19] podle návrhu architektů P. Hruší a P. Pelčáka nabízí tenisový dvorec, tři squashová hřiště, čtyři bowlingové dráhy a nezbytné zázemí pro sportovce. Moderní design haly doplňují abstraktní malby Petra

Kvičaly. Sportoviště jsou doplněna stylovou restaurací. Areál nabízí také několik venkovních kurtů pro tenis a volejbal, sezónně lze využít i nafukovací halu.

21

Příležitost ke sportovnímu vyžití je i na opačné straně města, kde v areálu III. základní školy [20] najdete budovu městské sportovní haly [21]. Celý areál je z dílny autorů A. Buriana a G. Krivínky a byl oceněn titulem Grand Prix Obce architektů.

Tři učebnová křídla ve tvaru písmene U vymezují polouzavřený dvůr. Dvůr je ukončen venkovním amfiteátre, který využívá stávajícího terénného reliéfu. Celý areál je ze západní strany uzavřen průhlednými průčelími.

20

20

23

22

Na základě zpracovaného územního plánu zóny od V. a M. Rudišových a Z. Vydrové byly v lokalitě U Nemocnice postupně realizovány jednotlivé bytové domy. Dva domy s podzemním parkingem jsou z dílny V. a M. Rudišových, další tři objekty navrhl architekt J. Pleskot [22] a čtyři

bytové domy jsou od architekta V. Krátkého [23]. V této lokalitě by měl v dohledné době vyrůst objekt domova důchodců z dílny ateliéru FAM architekti (P. Nasadil, J. Horký), jehož podoba vzešla z architektonické soutěže.

23

23

24

24

Internát pedagogické školy [24] od architekta A. Buriana nabízí ubytování pro studenty na samé hranici města a krajiny. Jeho součástí je pobytová zahrada, posezení s ohništěm a hřiště pro tenis a míčové sporty. Ve vnitřním atriu je instalována socha od A. Bartůňka, objekt je vyzdoben obrazy od E. Mautnerové.

25

26

Moderní architektura v Litomyšli není reprezentována pouze investicemi města, významným přínosem jsou i realizace privátních stavebníků. Ať již jde o rodinné domy, občanskou vybavenost či průmyslové objekty. Rodinné domy v Litomyšli navrhl např. M. Rudiš [25], Z. Vydrová [26], P. Keil [27], A. Burian [28], J. Pleskot [29] či S. Sládeček.

Moderní design v historických objektech reprezentují například hotel Aplaus (atelier ABV), objekt lékárny s ubytováním

na Toulcově náměstí (atelier Ellement), zrekonstruovaný měšťanský dům na téže náměstí (P. Kokeš), dům s laboratoří ve Šmilovské ulici (Molo architekti) [30] či relaxační centrum Savitar (atelier ABV). Zmínit je třeba však i kvalitní novostavby – např. obchodní centrum Savos (V. Krátký, A. Papp), hala tiskárny H.R.G. (ATX architekti) [31], administrativní budova Story design (A. Papp) nebo White Gallery v nedalekém Osíku (J. Krejčík).

27

28

30

31

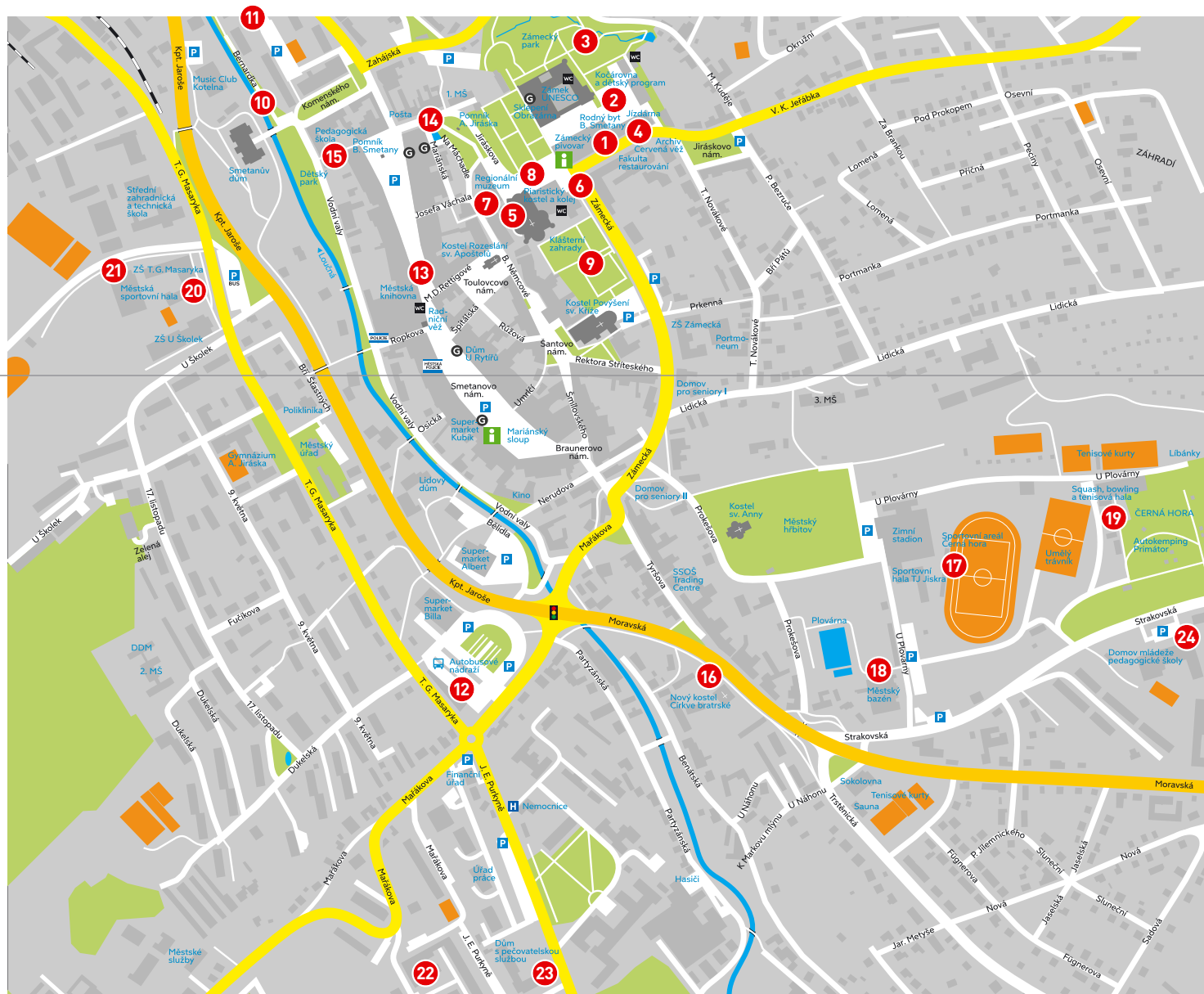

29

Litomyšl

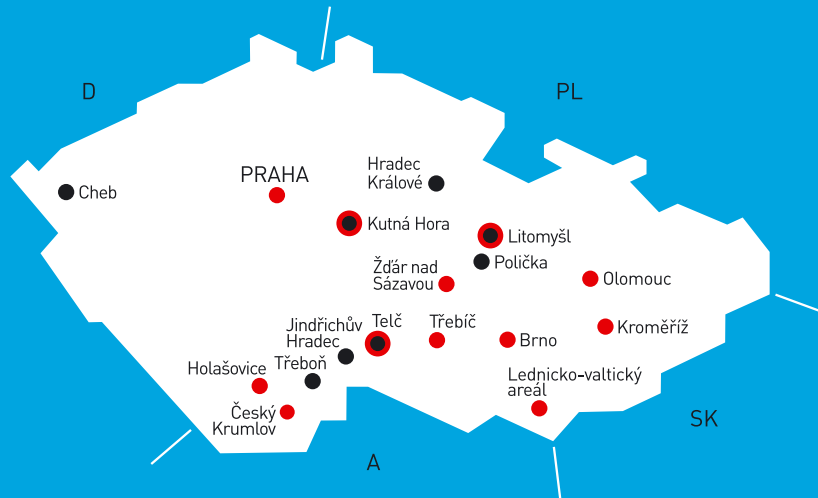
moderní architektura

1 Zámecký pivovar	9 Klášterní zahrady	17 Tribuna letního stadionu
2 Hospodářské budovy	10 Nábřeží řeky Loučňe	18 Městský bazén
3 Zámecký park	11 Památník Dvojhvězda	19 Tenisová hala
4 Zámecká jízdárna	12 Autobusové nádraží	20 ZŠ T. G. Masaryka
5 Piaristický chrám Nalezení sv. Kříže	13 Smetanovo náměstí	21 Městská sportovní hala
6 Nová městská síň	14 Máchadlo	22 Bytové domy (V. a M. Rudišovi, J. Pleskot)
7 Regionální muzeum	15 Dvůr pedagogické školy	23 Bytové domy (V. Krátký)
8 Předzámčí	16 Nový kostel Církve bratrské	24 Internát pedagogické školy

Litomyšl

www.litomysl.cz

Infocentrum Litomyšl

Smetanovo nám. 72
tel., fax: 461 612 161
ic@litomysl.cz
www.litomysl.cz

www.ceskomoravskepomezí.cz

www.vychodni-cechy.info

 www.ceskainspirace.cz

 www.unesco-czech.cz